

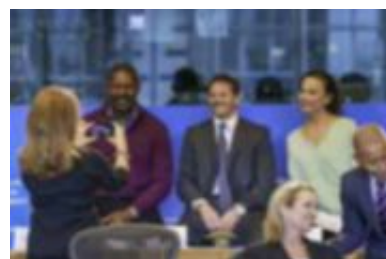

Den amerikanske skådespelaren Dennis Haysbert rörde publiken till tårar.

FOTO DEVILLERS ARNAUD

Kerry Kennedy, författare.

Stjärnglans, Dennis Haysbert, Dylan Bruno och Lena Olin.

Aminatou Haidar

EU fick knytnävslag i magen

Föreställningen *Mod utan gränser* – eller *Speak Truth to Power* på originalspråk – bygger på vittnesmål från ett femtiotal människor i hela världen som alla riskerat sina liv i kampen för mänskliga rättigheter. De har fallit offer för tortyr, fångenskap, förföljelse och slaveri.

Efter omtalade framföranden i städer som Washington, Barcelona, Kapstaden, Hong Kong, Qatar, Phnom Pen, Kinshasa och Stockholm bjöds pjäsen i veckan i EU-parlamentet i Bryssel.

Författaren till boken som är förlaga till pjäsen är Kerry Kennedy, dotter till Robert F Kennedy, politikern och presidentbrodern som mördades 1968. Kerry Kennedy är ledare för den stiftelse för social rättvisa och mänskliga rättigheter som bär hennes fars namn.

– Det är fantastiskt att dessa historier berättas i maktens boning och av folk som själva har ansvar. Kunskap förpliktigar, och människorna härinne skriver våra lagar, sade journalisten Martin Schibbye, som satt i publiken i EU-parlamentet och kände igen upplevelser från sin egen fångenskap i Etiopien i de berättelser som förmedlades från scenen.

I rollerna som människorättskamparna vars öde läses upp i sammanflätade monologer återfanns Hollywood-celebriteterna Lena Olin, Dylan Bruno och Dennis Haysbert, och sju EU-parlamentariker, bland dem husets talman Martin Schulz och den svenska ledamoten Cecilia Wikström (FP) som också arrangerat pjäsen till Bryssel.

När den amerikanske skådespelaren Dennis Haysbert, som redan spelat USA:s president på vita duken, med sin kraftfulla basstämma förmedlade den sydafrikanske ex-presidentens Desmond Tutus vittnesmål om försoning mellan svarta och vita i Sydafrika rörde han publiken till tårar.

– Om vi kunde, som här, få ihop den amerikanska kongressen och senaten i ett stort rum att lyssna till dessa monologer – det vore något, det skulle kunna göra skillnad. Det visar inte minst reaktionerna i denna sal ikväll, sade skådespelaren Dennis Haysbert efter föreställningen.

En av de kvinnor vars öde lästes är Aminatou Haidar från det av Marocko ockuperade Västsahara. Hon satt i publiken, och berättade

efter föreställningen att uppförandet var ett sätt att bryta tystnaden kring västsaharierna. Men hon var kritisk mot EU:s affärer med regimen i Rabat, som till exempel det mycket omstridda fiskeriavtalet mellan EU och Marocko.

– Det finns ett krav om mänskliga rättigheter i fiskeriavtalet, men det finns ingen mekanism för att kontrollera att kraven efterföljs. Ingen släpps in i området, och därför kan regeringen fortsätta att ljuga om att allt är bra, sade Haidar.

– EU måste sluta med denna plundring, och bryta avtalet, fortsatte aktivisten.

Det är inte första gången som EU-länderna anklagas för att vurma för mänskliga rättigheter, samtidigt som man vänder blicken bort från brott mot dessa rättigheter när man ska göra affärer.

I efterspelet till den arabiska våren kritiserades EU för att ha ströslat med pengar i regionen, trots att man visste vad regimen i Nordafrika sysslade med: Undertryckandet av det civila samhället och medierna, och säkerhetstjänstens alla ögon och öron.

Villkoren som EU ställde i utbyte mot EU-stödet, att regimerna skulle respektera de mänskliga rättigheterna, var bara en fasad, menade kritikerna. Ingen kontrollerade att de Nordafrikanska staterna höll sin del av avtalet.

För två år sedan föreslog EU:s biståndskommissionär, Andris Piebalgs, att EU i framtiden ska ställa fler krav på mänskliga rättigheter i de länder som får EU-stöd, inklusive hbt-rättigheter – en känslig fråga i de allra flesta afrikanska länder, som också är de största motståndarna av EU-bistånd.

Men kommissionärens inställning delas inte av alla i EU-apparaten:

– Vi kan predika om bögar och lesbiska och bisexuella hur länge som helst, men det kommer att vara kontraproduktivt. Vi måste fokusera på grundläggande rättigheter, sade britten Nicholas Westcott från EU:s diplomattjänst (EEAS) på en konferens i Bryssel – och publiken tappade hakan.

I uppsättningen av *Mod utan gränser* i Bryssel återgav den brittiske EU-parlamentarikern och tidigare skådespelaren Michael Cashman, som en gång stod för den första gaykyssen på brittisk tv under sin tid i såpoperan *Eastenders*, ett skakigt, rasande och till stora delar självupplevt vittnesmål från den ugandiske hbt-aktivisten Frank Mugisha som dagligen riskerar misshandel och till och med döden, men som talar för hbt-rättigheter så att unga hbt-personer inte ska känna sig ensamma på jorden, så att de vet att det finns fler som de.

Det var som ett knytnävslag i magen.

» BT:s utrikeskrönikörer

Karin Henriksson
USANils Horner
AsienCecilia Uddén
MellanösternOla Wong
AsienKinga Sandén
SydamerikaTeresa Küchler
EUErik Esbjörnsson
Afrika

Om vi kunde, som här, få ihop den amerikanska kongressen och senaten i ett stort rum att lyssna till dessa monologer – det vore något.

Dennis Haysbert, skådespelare